

Prawo prywatne międzynarodowe Ćwiczenia 4.1

MGR MARTYNA MIELNICZUK-SKIBICKA

CENTRUM BADAŃ PROBLEMÓW PRAWNYCH I EKONOMICZNYCH KOMUNIKACJI
ELEKTRONICZNEJ

Wyznaczenie
i zakres prawa
właściwego
dla praw
rzeczowych

Statut rzeczowy

Miejscem położenia
rzeczy jest jej
rzeczywiste położenie.

Liczy się nawet
przejściowe położenie
rzeczy!

Art. 41 ppm

1. Własność i inne prawa
rzeczowe podlegają prawu
państwa, w którym znajduje
się ich przedmiot.

2. Nabycie i utrata własności, jak
również nabycie i utrata oraz zmiana
treści lub pierwszeństwa innych praw
rzeczowych, podlegają prawu
państwa, w którym **przedmiot tych
praw znajdował się w chwili, gdy
nastąpiło zdarzenie pociągające za
sobą wymienione skutki prawne.**

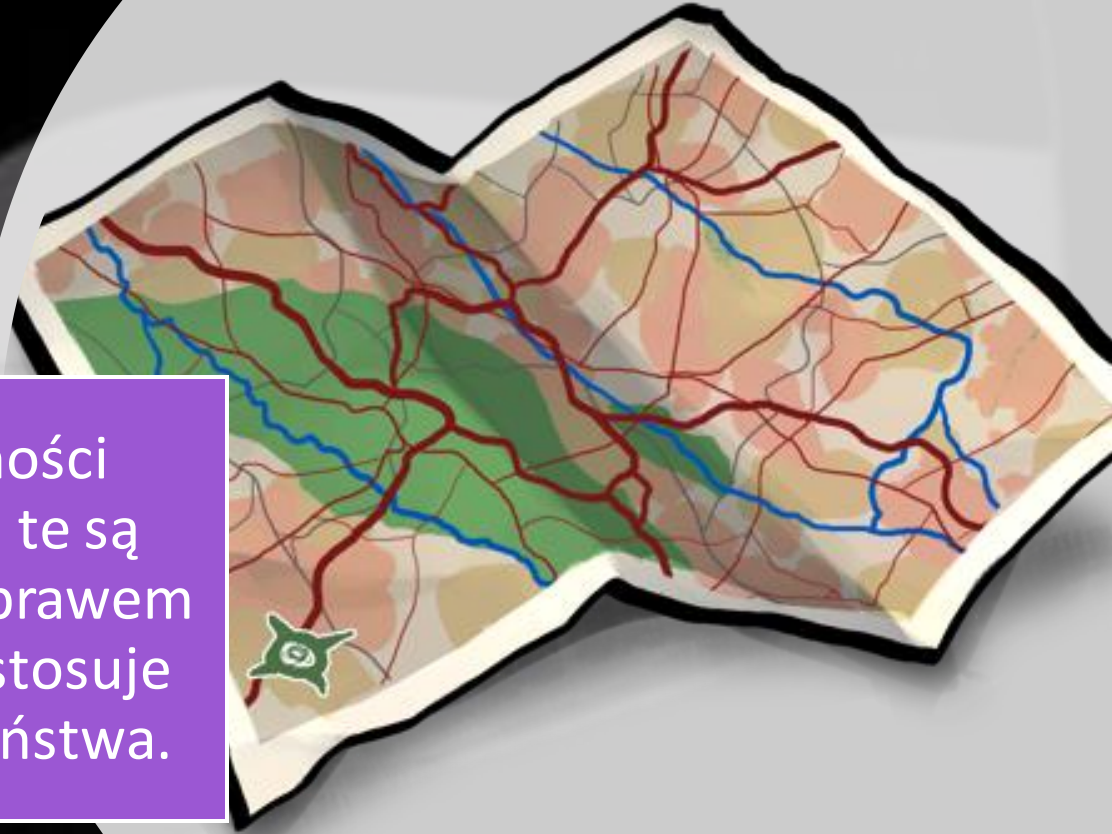
Rzeczy w transporcie

Przyjmujemy, że rzecz jest w transporcie, gdy jest przewożona z jednego państwa do drugiego przez terytorium państwa trzeciego/kilku państw trzecich lub przez pełne morze.

Prawa rzeczowe na rzeczy w transporcie podlegają prawu **państwa, z którego rzecz wysłano.**

Jeżeli z okoliczności wynika, iż prawa te są związane **ściślej** z prawem innego państwa, stosuje się prawo tego państwa.

Art. 43 ppm

Statki i inne takie

Art. 42 ppm

Prawa rzeczowe na statku powietrznym i wodnym oraz na pojeździe szynowym podlegają prawu państwa, w którym statek lub pojazd jest wpisany do rejestru, a w razie braku rejestru lub wpisu do rejestru – prawu państwa macierzystego portu, stacji lub innego podobnego miejsca.

- Art. 355 § 2 Kodeksu Morskiego
Prawa rzeczowe na statku wpisane w stałym rejestrze statku podlegają prawu państwa tego rejestru.

Zakres statutu rzeczowego

Brak ustawowego określenia zakresu statutu rzeczowego. Z art. 41 ust. 2 ppm wiemy jedynie, że zakresem statutu rzeczowego objęte są "nabycie i utrata własności, jak również nabycie i utrata oraz zmiana treści lub pierwszeństwa innych praw rzeczowych". Co do innych elementów zakresu statutu rzeczowego ustawodawca pozostawił ich określenie doktrynie i orzecznictwu

Dla prawnej oceny tytułów, z których prawa rzeczowe się wywodzą, stosuje się prawo odpowiadające właściwości tych tytułów!

Powstanie, pierwszeństwo, treść, przeniesienie oraz wygaśnięcie praw rzeczowych

Przesłanki powstania, nabycia i utraty (wygaśnięcia) praw rzeczowych, w tym tytuły nabycia praw rzeczowych

Statut rzeczowy rozstrzyga o tym, czy umowa wywołująca skutki rzeczowe jest abstrakcyjna, czy kauzalna oraz czy jest konsensualna, czy realna

Ocena, które dobra są rzeczami oraz jakie inne dobra stać się mogą przedmiotem praw rzeczowych, czy części składowe rzeczy oraz jej przynależności mogą stanowić odrębny przedmiot praw rzeczowych, czy też dzielą one zawsze losy prawne rzeczy głównej.

Przesłanki nabycia prawa rzeczowego od nieuprawnionego

Do zakresu statutu rzeczowego, oprócz umów rzeczowych i pozostałych wskazanych powyżej czynności prawnych, należy także ocena innych zdarzeń prawnych wpływających na prawa rzeczowe, np. zasiedzenia, zawłaszczenia, porzucenia rzeczy, znalezienia rzeczy, połączenia, pomieszania, przetworzenia rzeczy

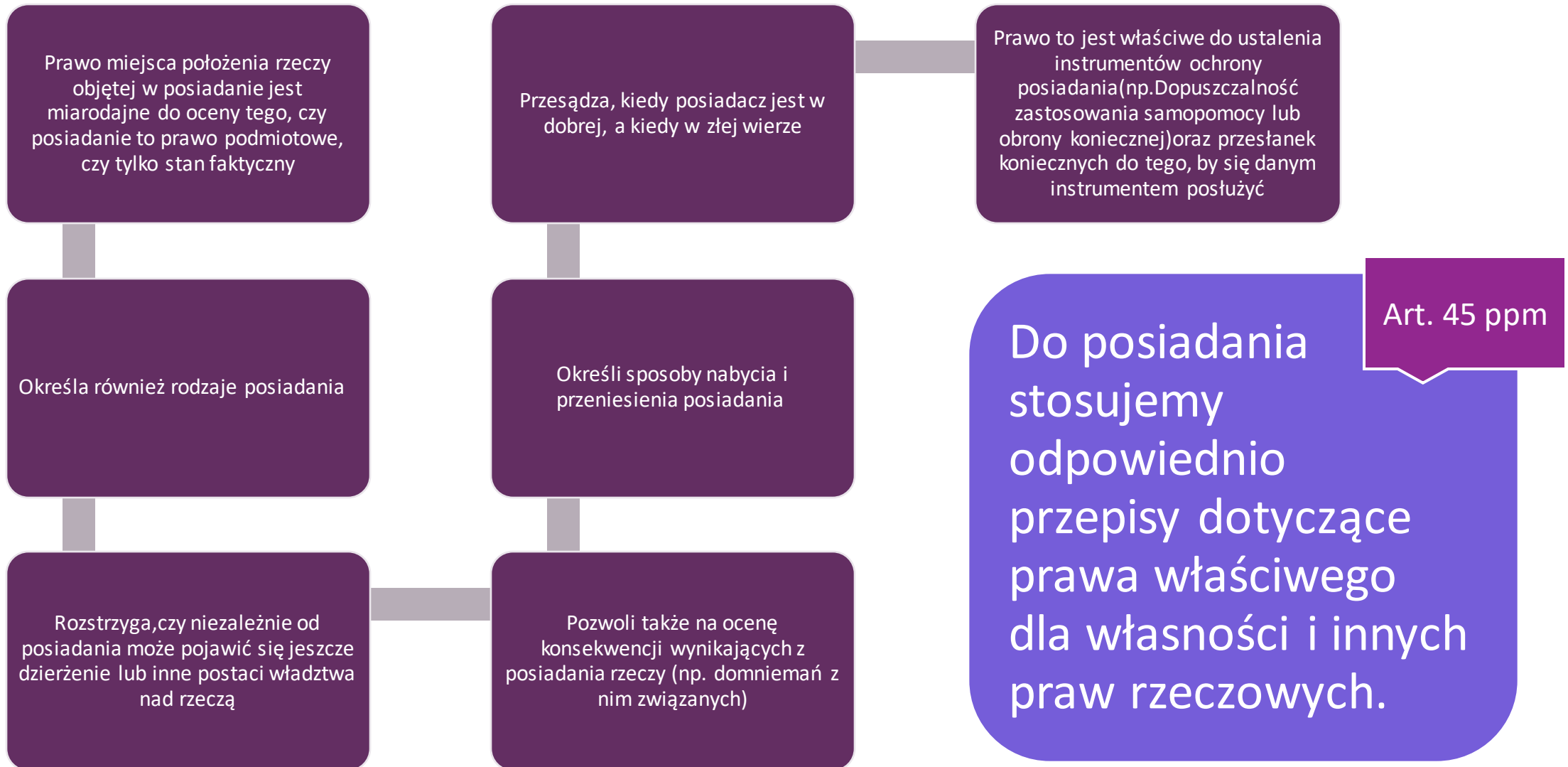
Umowy o podwójnym skutku?

Umowa obligacyjna nie traci swego charakteru prawnego przez wywołanie skutku rozporządzającego. O jego występowaniu decyduje jednak wyłącznie statut rzeczowy.

Statut rzeczowy decyduje więc w szczególności o przesłankach przeniesienia własności, samo jednak spełnienie określonej przesłanki przeniesienia własności nie musi podlegać już ocenie według tego statutu. Tak jest w szczególności wtedy, gdy stat ut rzeczowy przewiduje, że własność przechodzi na podstawie umowy zobowiązującej. W takim przypadku to, czy została zawarta ważna umowa zobowiązująca do przeniesienia własności, stanowi w stosunku do rozstrzygnięcia o tym, czy na podstawie tej umowy nastąpiło nabycie własności, tzw. kwestię wstępną, w odniesieniu do której prawo właściwe wskazują miarodajne normy kolizyjne wchodzące w skład porządku prawnego państwa sądu orzekającego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2011 r., II CSK 435/10)

To, czy określony fakt lub zespół faktów pociągnął za sobą nabycie lub utratę prawa rzeczowego, podlega ocenie według prawa państwa, w którym przedmiot prawa rzeczowego znajdował się w chwili zaistnienia tego faktu lub zespołu faktów (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2002 r., I CKN 1137/99).

Posiadanie

Zmiana statutu rzeczowego

W stosunku do nieruchomości występuje rzadko - np. gdy dojdzie do zmiany granic państwa, często za to występuje w stosunku do ruchomości, które łatwo przenosić między państwami

Art.41 ust.2 ppm idzie w kierunku zachowania skutków prawnych zdarzeń występujących w okresie obowiązywania poprzedniego statutu, które doprowadziły do nabycia, utraty, zmiany treści lub zmiany pierwszeństwa praw rzeczowych

Zmiana statutu rzeczowego nie prowadzi do ponownej oceny nabycia (ustanowienia) prawa rzeczowego, do którego doszło przed zmianą statutu rzeczowego. Nabycie (ustanowienie) prawa rzeczowego, które nastąpiło pod rządami poprzedniego statutu powinno być uwzględniane także po zmianie statutu

"Otwarte" stany faktyczne: ostatecznie o tym, czy doszło do "zamknięcia" stanu faktycznego prowadzącego do wywołania skutku rzeczowego, rozstrzyga prawo państwa, w którym została dopełniona ostatnia przesłanka wymagana przez to prawo do wywołania skutku rzeczowego

Ale uwaga! Sama zmiana statutu nie może prowadzić do nabycia (powstania) prawa rzeczowego, jeżeli wg nowego statutu rzeczowego wystarczające okażą się okoliczności, które nastąpiły w czasie obowiązywania poprzedniego statutu, ale zgodnie z jego wymaganiami nie były one wystarczające do nabycia (powstania) prawa rzeczowego. Nowy statut rzeczowy dotyczyć może tylko tych zdarzeń prawnych, które nastąpiły po przemieszczeniu przedmiotu praw rzeczowych do danego państwa

Gdy przed zmianą statutu rzeczowego doszło do skutecznego nabycia (powstania) prawa rzeczowego, to późniejsza zmiana miejsca położenia przedmiotu tego prawa nie może niweczyć zaistniałego już skutku i to nawet wówczas, gdy nie zostały dopełnione wymagania wynikające z nowego statutu

Nabywanie nieruchomości przez cudzoziemców

Każdy cudzoziemiec spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub Szwajcarii, który zamierza nabyć nieruchomość w Polsce powinien uzyskać wcześniej zezwolenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

- Takiego zezwolenia wymaga również nabycie lub objęcie przez cudzoziemca udziałów lub akcji w spółkach z siedzibą na terytorium Polski, a także każda inna czynność dotycząca udziałów lub akcji, jeżeli w ich wyniku spółka będąca właścicielem lub wieczystym użytkownikiem nieruchomości położonych w Polsce stanie się spółką kontrolowaną, lub gdy będąc spółką kontrolowaną jej udziały lub akcje nabywa cudzoziemiec niebędący udziałowcem lub akcjonariuszem spółki.
- Zezwolenie jest wydawane, w drodze decyzji administracyjnej, przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, jeżeli sprzeciwu nie wniesie Minister Obrony Narodowej, a w przypadku nieruchomości rolnych, jeżeli sprzeciwu również nie wniesie minister właściwy do spraw rozwoju wsi.

Nabywanie nieruchomości przez cudzoziemców

Zezwolenie jest wydawane na wniosek cudzoziemca, jeżeli:

- nabycie nieruchomości przez cudzoziemca nie spowoduje zagrożenia obronności, bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego, a także nie sprzeciwiają się temu względy polityki społecznej i zdrowia społeczeństwa;
- wykaże on, że zachodzą okoliczności potwierdzające jego więzi z Rzeczpospolitą Polską.

Nie wymaga uzyskania zezwolenia, np. nabycie samodzielnego lokalu mieszkalnego w rozumieniu ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali

Nabycie nieruchomości przez cudzoziemca wbrew przepisom ustawy jest nieważne.

W razie nabycia nieruchomości wbrew przepisom ustawy, o nieważności nabycia orzeka sąd także na żądanie, właściwego ze względu na miejsce położenia nieruchomości, wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa lub wojewody albo na żądanie ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

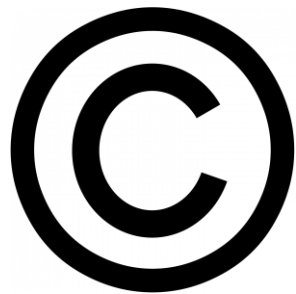
Przepisów ustawy nie stosuje się do nabycia nieruchomości w drodze dziedziczenia lub zapisu windykacyjnego przez osoby uprawnione do dziedziczenia ustawowego. Jeżeli prawo właściwe dla dziedziczenia nie przewiduje dziedziczenia ustawowego, do oceny, czy nabywca nieruchomości jest osobą uprawnioną do dziedziczenia ustawowego, stosuje się prawo polskie.

Jeżeli cudzoziemiec, który nabył wchodzącą w skład spadku nieruchomość na podstawie testamentu, nie uzyska zezwolenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych na podstawie wniosku złożonego w ciągu dwóch lat od dnia otwarcia spadku, prawo własności nieruchomości lub prawo użytkowania wieczystego nabywają osoby, które byłyby powołane do spadku z ustawy.

HEY, MY INTELLECTUAL
PROPERTY RIGHTS
WERE BEING INFRINGED.

Prawo właściwe
dla praw własności
intelektualnej

Statut praw własności intelektualnej

Autorskie prawa podmiotowe i prawa własności przemysłowej podlegają prawu państwa, w których następuje realizacja wynikających z nich uprawnień   koncepcja terytorializmu

Zasada asymilacji – traktowanie krajowe podmiotów z innych państw, które w tym kraju poszukują ochrony

Konwencja berneńska - prawa autorskie (art. 4)

Konwencja paryska – prawa własności przemysłowej (art. 2)

Statut obejmuje powstanie, treść, wygaśnięcie praw własności intelektualnej

Statut praw własności intelektualnej

Art. 46 ppm

- 1. Powstanie, treść i ustanie prawa własności intelektualnej podlegają prawu państwa, w którym ma miejsce korzystanie z tego prawa.
- 2. Przepis ust. 1 stosuje się także do rozporządzeń prawem własności intelektualnej oraz do ustalenia pierwszeństwa tych praw.
- 3. Do ochrony praw własności intelektualnej stosuje się prawo państwa, na podstawie którego dochodzi się ochrony.

Art. 47 ppm

- Uprawnienia pracownika wobec pracodawcy z tytułu praw własności intelektualnej związanych z jego działalnością w ramach stosunku pracy podlegają prawu właściwemu dla tego stosunku -> Rzym I

Kazus 1

Jan Kowalski wybrał się w podróż do Czech. Jako środek lokomocji wybrał pociąg relacji Warszawa Centralna – Praha Hlavní Nádraží. W trakcie podróży w pociągu spotkał on obywatelkę Austrii Marię Hofer, która pilnie potrzebowała skorzystać z ładowarki do telefonu komórkowego. Wobec powyższego Jan, który taką ładowarkę posiadał, zaoferował jej sprzedaż, na co Maria się zgodziła (transakcja odbyła się, gdy pociąg był jeszcze w Polsce). W trakcie pobytu w Pradze Jan zatrzymał się w hostelu niedaleko Starego Miasta. W ostatni dzień pobytu spotkał obywateli Argentyny Juana Guevara i Isabel Saviola, którzy zwrócili się do niego z pytaniem, co przede wszystkim należy zobaczyć w Pradze, ponieważ będą przebywać w tym mieście tylko dwa dni. Jan Kowalski wskazał im miejsca, które warto odwiedzić, a ponadto zaproponował sprzedaż przewodnika i planu miasta w języku angielskim, którymi dysponował, a – jak stwierdził – nie będą już mu potrzebne. Obywatele Argentyny zgodzili się na to i zakupili powyższe przedmioty od Jana Kowalskiego.

W oparciu o powyższy stan faktyczny wskaż:

1. Prawo właściwe dla oceny skuteczności nabycia ładowarki przez Marię Hofer.
2. Prawo właściwe dla oceny nabycia własności przewodnika i planu miasta przez obywateli Argentyny.

Kazus 2

W dniu 10 czerwca 2011 r. niemiecka spółka MAIS AG z siedzibą w Hanowerze zakupiła od chińskiej spółki 玉米 (Kukurydza) 150 ton kukurydzy. Strony ustaliły, że cena za tonę kukurydzy wynosi 140 €. W dniu 12 czerwca 150 ton kukurydzy zostało załadowane na pokład drobnicowca „Freedom”, zarejestrowanego w Panamie, w porcie w Szanghaju i statek wypłynął, portem przeznaczenia był Hamburg. 22 czerwca 2011 r., gdy statek z towarem znajdował się na Morzu Czerwonym na wysokości Egiptu, ceny kukurydzy w Polsce wskutek klęski nieurodzaju znacznie wzrosły z 253 € do 398 € za tonę. Wobec powyższego spółka MAIS AG zdecydowała się sprzedać kukurydżę znajdującą się na statku spółce KUKURYDZA sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie za cenę 370 € za tonę. W dniu 24 czerwca 2011 r. w siedzibie polskiej spółki strony podpisały umowę sprzedaży 150 ton kukurydzy, jako prawo właściwe dla powyższej umowy zostało wybrane prawo polskie oraz strony ustaliły, że wszelkie spory związane z powyższą umową będzie rozstrzygał Sąd Okręgowy Warszawa – Praga.

W oparciu o powyższy stan faktyczny wskaż:

1. Prawo właściwe, któremu podlega 150 ton kukurydzy w trakcie transportu.
2. Prawo właściwe dla nabycia własności 150 ton kukurydzy przez polską spółkę.

Kazus 3

Polska spółka BUDOWA S.A. z siedzibą we Wrocławiu, prowadząca działalność z zakresu budownictwa lądowego, w związku z wygraniem przetargów na wybudowanie 80 km autostrady, jak i umów o generalne wykonawstwo galerii handlowej w Chorzowie i Poznaniu postanowiła zakupić nowy sprzęt niezbędny do realizacji wyżej wskazanych inwestycji. Najlepszą ofertę sprzedaży maszyn budowlanych zaproponowała spółka Gerät AG z siedzibą w Bonn. W dniu 15 czerwca 2011 r. strony podpisały umowę sprzedaży maszyn polskiej spółce. W umowie strony zawarły klauzulę wyboru prawa właściwego, zgodnie z którą prawem właściwym dla umowy jest prawo polskie. Ponadto strony ustaliły, że polska spółka w terminie 3 dni wpłaci na rachunek bankowy spółki niemieckiej cenę, natomiast 3 dni od otrzymania ceny spółka niemiecka wyda zakupione maszyny polskiej spółce. Tak też się stało. 17 czerwca 2011 r. polska spółka przelała cenę na rachunek bankowy niemieckiego kontrahenta, pieniądze wpłynęły na rachunek 21 czerwca 2011 r. W dniu 22 czerwca 2011 r. do Niemiec udali się przedstawiciele polskiej spółki w celu odbioru zamówionego sprzętu, który ostatecznie trafił na terytorium Polski w dniu 24 czerwca 2011 r.

W oparciu o powyższy stan faktyczny wskaż:

1. Prawo właściwe dla nabycia własności maszyn budowlanych przez spółkę BUDOWA S.A.
2. Czy umowa z dnia 15 czerwca 2011 r. wywołała skutek rozporządzający.
3. Chwilę nabycia własności maszyn przez spółkę BUDOWA S.A.

UWAGA: Zgodnie z niemieckim BGB, w Niemczech nieznanne są tzw. czynności o podwójnym skutku zobowiązująco-rozporządzającym, które są znane polskiemu systemowi prawnemu.

Kazus 4

Obywatel Polski Jan Kowalski posiada bogatą przeszłość kryminalną. Był wielokrotnie notowany za kradzieże, oszustwa, a nawet w marcu 1999 r. został skazany na karę trzech i pół roku pozbawienia wolności za rozbój. Jan Kowalski od 2006 r. przebywa na terytorium Niemiec, gdzie bez wymaganego zezwolenia świadczy pracę. W dniu 15 czerwca 2008 r. Jan Kowalski, korzystając z nadarzającej się okazji, że jego szef Helmut Schmidt przebywa na urlopie wypoczynkowym, zabiera z jego biura dowód rejestracyjny i kluczyki do samochodu służbowego, a następnie w nocy z 15 na 16 czerwca 2008 r. kradnie samochód i udaje się nim bezpośrednio na terytorium Polski. W Polsce sprzedaje skradziony samochód znanemu od lat paserowi Zenonowi Nowakowi zamieszkałemu w Poznaniu. Zenon Nowak przy użyciu znanych tylko sobie sposobów „legalizuje” samochód na terytorium Polski, zmieniając numery identyfikacyjne pojazdu, jak i przygotowując fałszywe dokumenty pojazdu. W dniu 5 lipca 2008 r. na giełdzie samochodowej w Lubinie sprzedaje wyżej opisany samochód mieszkańcowi Głogowa Adamowi Iksińskiemu po cenie rynkowej. Na przełomie 2010 i 2011 r. w toku współpracy policji polskiej i niemieckiej zostaje rozbita zorganizowana grupa przestępcza działająca na terytorium Polski, Niemiec i Holandii, zajmująca się m.in. kradzieżą pojazdów. Podczas czynności operacyjnych niejako przy okazji policja wpada na trop Jana Kowalskiego i Zenona Nowaka. Zostają oni zatrzymani i przedstawione zostają im zarzuty. Jednocześnie prokuratura informuje o tym fakcie pokrzywdzonego Helmuta Schmidta. Ten dowiedziawszy się, że samochód został zbyty, występuje w dniu 25 czerwca 2011 r. z powództwem windykacyjnym przeciwko Adamowi Iksińskiemu.

W oparciu o powyższy stan faktyczny wskaż:

1. Prawo właściwe dla oceny skuteczności nabycia własności przez Zenona Nowaka. 2. Prawo właściwe dla oceny skuteczności nabycia własności przez Adama Iksińskiego.
3. Po ustaleniu prawa właściwego wskaż, czy Adam Iksiński stał się właścicielem samochodu.
4. Czy powództwo windykacyjne zasługuje na uwzględnienie

Kazus 5

Polski zespół muzyczny ROCK & BAND z Wrocławia zajmuje się komponowaniem muzyki rockowej. Twórczość powyższego zespołu cieszy się dużym zainteresowaniem. Zespół podpisał umowę z wytwórnią fonograficzną MUSIC S.A. z siedzibą we Wrocławiu, na podstawie której wytwórnia zobowiązała się do produkcji, nagrania, dystrybucji i promocji nagrań audio zespołu ROCK & BAND. Na podstawie powyższej umowy w określonym w umowie zakresie zostały przeniesione na wytwórnię autorskie prawa majątkowe do utworów zespołu ROCK & BAND. Ostatnia płyta zespołu wydana w marcu 2011 r. cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem i uzyskała ze względu na liczbę sprzedanych egzemplarzy status platynowej płyty. Jednak w czerwcu 2011 r. jeden z pracowników firmy fonograficznej odkrył, że płyty zespołu ROCK & BAND są sprzedawane na terytorium Rumunii, Bułgarii, Rosji i Ukrainy, jednak płyty te nie pochodzą z oficjalnej produkcji, ale mają charakter płyt pirackich. Ponadto śladowa liczba pirackich egzemplarzy trafiła na rynek polski.

W oparciu o powyższy stan faktyczny wskaż:

1. Prawo właściwe do ochrony praw autorskich w Polsce.
2. Prawo właściwe do ochrony praw autorskich w Rumunii.
3. Prawo właściwe do ochrony praw autorskich w Bułgarii.
4. Prawo właściwe do ochrony praw autorskich w Rosji.
5. Prawo właściwe do ochrony praw autorskich na Ukrainie.

Dziękuję za uwagę :)